

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

Remissvar SOU 202:73, Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen M2020/01926

Jokkmokks kommun har tagit del av ovanstående betänkande och önskar lämna följande remissvar.

Skogsutredningen 2019 har i uppdrag att undersöka möjligheterna och lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi.

Syftet med utredningen har enligt regeringen varit att värna och stärka den privata äganderätten till skogen genom att stärka rättssäkerheten för markägare och företag samt säkerställa att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till.

Syftet har också varit att belysa eventuella målkonflikter och att synergier nyttjas mellan internationella och relevanta nationella åtaganden om biologisk mångfald och en växande cirkulär bioekonomi, samt att föreslå hur incitament för hållbart skogsbruk och en förbättrad legitimitet för den förda skogs- och miljöpolitiken kan skapas.

Ambitionen har sammantaget varit att främja en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen.

Jokkmokks kommuns synpunkter

Inledning

Skogsutredningen har haft i uppdrag att ta sig an ett stort och komplext område och föreslå lösningar i många av de frågor som dominerat den polariserade skogsdebatten de senaste åren.

Dagens skogspolitik tillkom på 1930-talet och sedan dess har omvärlden förändrats och anspråken på skogen ökat. Miljömål, miljölagstiftning, certifieringar, internationella åtaganden, EU-rätten och EU:s strategi för biologisk mångfald är exempel som har förändrat synen på skogen. Implementeringen av dessa är också en bidragande orsak till dagens polariserade debatt. Sedan 1930-talet har ingen samlad översyn över skogspolitiken genomförts utan insatser har koncentrerats till enstaka frågor i olika parallella processer. Trots ett omfattande direktiv har utredningens mandat att ta ett helhetsgrepp om politiken varit begränsat. Utredningen lyfter själv de utmaningar som funnits i utredningens begränsade tid och uppdrag. Utredningen har därmed inte lyckats i uppdraget att till exempel förena internationella åtaganden om biologisk mångfald med en växande cirkulär bioekonomi. Politiskt fastställda nationella och internationella åtaganden samt en genomförd bristanalys för biologisk mångfald i Sverige bör ha varit ingångsvärden i direktiven till liggande betänkande. Det hade gett utredningen ökade förutsättningar att ge förslag på ny lagstiftning som på ett trovärdigt sätt adresserar regeringens ambition om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen.

Politiska beslut krävs för att fastslå var balanspunkten mellan skyddad mark och produktionsmark ska gå. Möjligen belyser utredningen ett behov av en total översyn av den svenska skogspolitiken.

För övrigt så är det problematiskt att kommuner ej involverats i utredningen i ett tidigare skede gällande utvecklingsfrågor och ekonomisk påverkan. Utredningen kan i vissa fall ligga i direkt konflikt med kommunala landsbygdsutvecklingsplaner.

Brukande och biologisk mångfald kan gå hand i hand

Skogen är en av Norrbottens viktigaste näringar. Skogsbruket har i hög grad bidragit till välstånd och utveckling i regionen och bidrar fortfarande till människors utkomst och sysselsättning i de olika delarna av skogens värdekedja. Skogen är avgörande för rennäringen och skogar med höga naturvärden är viktiga för kommunens besöksnäring. Skogen är inte bara utkomst och arbetstillfällen, den är också en viktig del i många invånares livsstil där skogen nyttjas för att till exempel jaga, plocka svamp och bär eller idka friluftsliv, och bidrar därmed i hög grad till många upplevelse av livskvalitet. Jokkmokks kommun upplever att diskussionen om skogen alltmer domineras av en föreställning om att brukande av skog och mark utgör ett hinder för biologisk mångfald, och att det huvudsakliga verktyget för att bevara och utveckla mångfald är att ge skogen ett formellt skydd som förhindrar brukande. Detta synsätt yttrar sig också i delar av skogsutredningen.

Människan lever av naturen och vår existens är beroende av ett hållbart brukande av naturens resurser. I Jokkmokks kommun är ägandet och brukandet av skogen av stor vikt för kommunens utveckling och välstånd och är även en del av den kulturella identiteten. Skog som brukas kan generera höga naturvärden och många av de skogar som nu

skyddas på grund av höga naturvärden har brukats under lång tid. De områden som skyddas har också ett fortsatt behov av skötsel för att behålla sina höga naturvärden. Jokkmokks kommun hade därför gärna sett att utredningen innehållit fler förslag kring hur brukandet av skogen kan utvecklas, bli mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart än förslag kring hur skog ska undanhållas från brukande.

Internationella åtaganden om biologisk mångfald i förening med en växande cirkulär bioekonomi

Direktivet innehåller uppdrag till utredningen att lämna förslag på hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande bioekonomi.

Betänkandet konstaterar att det finns en otydlighet i den svenska politiken i fråga om hur Sverige uttolkar sina internationella och EU-rättsliga åtaganden vilket innebär att de i dagsläget uttolkas av de uppföljande myndigheterna. I stället för en samsyn om behovet av biologisk mångfald och en realistisk väg framåt har denna otydliga politik bidragit till konflikter om hur stora arealer som i dagsläget ska avsättas för naturvård.

Det är, vidare, skillnader i hur EU-länderna klassar och rapporterar skyddad natur, vilket gör jämförelser mellan länderna svåra. Beroende på hur man klassar och rapporterar olika områden med skydd kan Sverige antingen ligga mycket bra till i jämförelser med andra EU-länder, eller vara "nästan sämst i klassen".

I dag ingår till exempel inte frivilliga avsättningar, riksintressen för naturvård eller strandskydd i de områden som rapporteras som skyddade i Sverige medan flera europeiska länder rapporterar områden för till exempel landskapskydd där brukande av marken fortfarande är tillåten, som skyddade.

Ytterligare utmaningar ligger i definitionen av en cirkulär ekonomi. I dag finns ingen officiell definition av vad som utgör en cirkulär bioekonomi. För att kunna utvärdera och göra uppföljningar bör det vara tydligt hur denna del av ekonomin definieras, vilka näringar som omfattas och hur deras andel av ekonomin beräknas. För att kunna mäta och följa upp effekterna av ett strategiskt nationellt arbete för en växande bioekonomi behövs överenskomna definitioner och korrekt statistik. Detta i syfte att kunna utvärdera redan genomförda och kommande insatser och rikta åtgärder mot det som visar sig ge effekt. (1030)

Utredningen lämnar därför som förslag att regeringen bör besluta om vad Sveriges internationella åtaganden innebär och ställa upp långsiktiga mål för hur dessa åtaganden ska uppfyllas i skogen. Regeringens beslut bör innehålla ett tydligt ställningstagande om vilka arealer och vilka skogstyper som bör avsättas för naturvård, för att på kort, respektive lång sikt bidra till uppfyllande av Sveriges internationella åtaganden.

Vidare lämnar utredningen som förslag att regeringen bör ge Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att utföra en bristanalys för biologisk mångfald i skogen. Analysen bör innehålla en uppskattning av vad som krävs för att åtgärda de eventuella bristerna och de samhällsekonomiska kostnaderna för detta. Om en bristanalys inte genomförs bedömer utredningen att det är svårt att fatta ett informerat beslut om vilka ytterligare naturvårdsavsättningar som är nödvändiga för att uppnå internationella åtaganden och nationella mål om biologisk mångfald i skogen.

Utredningen föreslår även att SCB och Tillväxtanalys bör få i uppdrag av regeringen att ta fram tillförlitliga underlag och statistik om bland annat förädlingsvärde och sysselsättning för den svenska bioekonomin.

Jokkmokks kommun välkomnar dessa uppdrag. En otydlig och spretig politik höjer idag konfliktnivån. Olika myndigheter har olika uppdrag och uppfattningar om avvägningar i skogen vilket bidrar till en brist på långsiktighet som försvårar för de olika intressegrupperna att jobba tillsammans mot gemensamma och tydliga mål.

För att peka ut en stabil riktning för framtiden behöver Sveriges tolkning av sina internationella och EU-rättsliga åtaganden fastställas politiskt och EU-ländernas klassning och rapportering av skyddad natur nå en enhetlig standard. Jokkmokks kommun instämmer med utredningens åsikt att det utan en bristanalys för biologisk mångfald och en definition av svensk bioekonomi och dess värde är svårt att fatta ett informerat beslut om vilka ytterligare naturvårdsinsatser som är nödvändiga för att definiera och uppnå Sveriges internationella åtaganden.

En bristanalys för biologisk mångfald och en definition av svensk bioekonomi och dess värde bör vara grundläggande förutsättningar för att regeringen ska kunna hantera sitt föreslagna uppdrag att fastställa Sveriges internationella åtaganden och vidare föra en dialog om en enhetlig klassning och rapportering av skyddad natur inom EU.

Politiskt fastställda nationella och internationella åtaganden samt en genomförd bristanalys för biologisk mångfald i Sverige bör ha varit ingångsvärden i direktiven till liggande betänkande. Det hade gett utredningen ökade förutsättningar att ge förslag på ny lagstiftning som på ett trovärdigt sätt adresserar regeringens ambition om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen.

Politiska beslut krävs för att fastslå var balanspunkten mellan skyddad mark och produktionsmark ska gå.

Växande bioekonomi

Betänkandet föreslår ett nationellt mål för tillväxten i skogen samt en ökad naturturism i skyddad natur.

Jokkmokks kommun anser i enlighet med betänkandet att nationella mål för tillväxten i skogen bör beslutas. För Jokkmokks kommun är ett ökat nyttjande av skyddad natur en viktig utvecklingsfråga. Ökad kommersiell besöksnäring, ökade möjligheter för lokalbefolkningen samt ökade möjligheter för näringslivsutveckling i skyddade områden är sedan länge eftersträvat. Jokkmokks kommun ser positivt på förslaget att se över och införa lättnader i föreskrifter för skyddad natur.

Formellt skydd ska vara frivilligt

Betänkandet föreslår att frivillighet ska råda vid skydd av skogsmark, dvs att det är markägaren själv som ska erbjuda sin mark för långsiktigt skydd. Ersättningen till markägare föreslås bli skattefri men istället endast uppgå till 100 % av markvärdet, istället för 125 % som i dag. Det läggs även förslag på fler skyddsformer än i dag.

Jokkmokks kommun anser i enlighet med betänkandet att formellt skydd av skog ska vara frivilligt.

Även skyddet av fjällnära skog behöver vara frivilligt

Utredningen föreslår att större delen av den fjällnära skogen ska skyddas i ett bälte längs hela den svenska fjällkedjan. Stora delar har redan idag ett formellt skydd men ytterligare cirka 525 000 ha skog skulle enligt utredningen behövas lösas in till en beräknad kostnad av 20 miljarder kronor. Stora delar av dessa områden finns i Norrbotten. Delar utgör idag frivilliga avsättningar för större markägare samt Sveaskog och fastighetsverket, dessa ska ej ersättas. Däremot föreslås de privata markägarna som finns i området få välja mellan monetär ersättning eller ersättningsmark från Sveaskog. Vidare anser utredningen att ersättning ska utgå i fjällnära skog då man nekats avverkningstillstånd. Utredningen slår också fast att skogsbruk bör vara pågående markanvändning i de fjällnära skogarna vilket har varit en tvistefråga.

Jokkmokks kommun anser att principen om att skydd ska vara frivilligt även bör gälla fjällnära skog, vilket skulle gynna utredningens syfte att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Enskilda privata skogsägare i kommunen samt Jokkmokks Allmänning bör själva besluta om skydd eller brukande av sina tillgångar. Som med annan skog har fjällnära marker ofta förvaltats i generationer i en familj. Skogsägandet ger en känsla av tillhörighet till en plats och det långvariga förvaltandet skapar band mellan generationer och sociala värden som inte går att ersätta ekonomiskt. Skogen fungerar ofta också som en ekonomisk säkerhet som gör att invånare i fjällkommuner både kan och vågar investera i nya företag och verksamheter som utvecklar landsbygden. Vidare stöder Jokkmokks kommun utredningens förslag om att ersättning ska utgå i fjällnära skog då ägaren nekats avverkningstillstånd.

Robert Bernhardsson
Kommunstyrelsens ordförande
Jokkmokks kommun

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Robert Bernhardsson

Person ID: 196606279054

Datum: 2021-04-29 09:28

Signerad checksumma: ED2C49A5EEB17E61BA1BEA15F9BCBBC536E43031